

Les se na toplem in gorkem usuši; kako bi se dala pa ta prikazen razjasniti? — Kadar se kako telo vode navzame, poveča se na ta način; navedite nekaj takih teles! — (Okna, vrata in omare se že po zimi napno.) Skale dajo se razbiti z lesenimi zagozdami, ako se v spóklino zabijó in z vodo polijó. — Papir risarski se nekoliko omoči preje, kakor se prilepi; kadar se posuši, skerčil bi se rad skupaj, zato pa ostane vedno gladek in napet. (Katere telesa posebno rada vodo privzemó? (Lukničasta.) — Kaj se pa zgodi potem z vodo, ako se taka telesa silno razgrejejo? — Kaj se zgodi pa s telesi, kadar nimajo več vode v sebi? (Skerčijo se.) — Vendar taka telesa zgubé le tisto razširjenje, katero je voda prevzročila, prava začetna ali absolutna velikost telesa se pa vsled toplote ne zmanjša. Kaj se tedaj zgodi s takimi telesi zaradi toplote? — Ali delajo taka telesa res izjemo? — Kakšna pa je ta izjema, dozdevna ali resnična? — Imenujte še nekatere telesa, pri katerih je dozdevna izjema! (Les, papir, usnje i. dr.)

Ako se pa kako telo neenakomerno razgreje, razširi ali raztegne se tudi zaradi tega neenakomerno, in zaradi tega se dostikrat marsikaj zgodí, kar nam ni posebno všeč. Ako postavimo merzel kozarec na vročo peč, kaj se zgodi dostikrat s kozarcem? — Kako se to zgodi? — (Kozarec se zdolaj hitreje in močnejše razgreje in raztegue kakor na straneh in ker je kerheh in se ne da upogniti, pa počí.) Ako se podloži košček papirja, zabranjuje se naglo razširjanje toplote. Ako leži knjiga dalj časa na solncu, česa zapazimo na platnicah? (Skrive se.) Zakaj? — Še je mnogo družih takih prikazni, kdo vé nekatere navesti? — (Glen v spokah peči se odloči; glazura na kuhinjskih posodah odpada zaradi prenaGLEGA razgretja i. t. d.)

(Dalje prih.)

Slovstvena naznanila.

Matične knjige za l. 1880. so nam došle: 1. Letopis za 1880. Uredil dr. J. Bleiweis. Podaja nam na 395 str.: Umételjnost in umételjna obrtnost Slovencev. Kulturno-zgodovinska studija, spisal P. pl. Radicz. Kako važnost ima »Jordanis« za slovensko zgodovino-pisje? spisal S. Rutar. Jurij Križanič. Životopisna in literarna črtica. Po Kostomarovu spisal J. Steklasa. Življenje na morji in potovanje okolo svetá. Poslovenil in uredil J. L. Iz pótné torbe. Priobčil Fran Erjavec. Dr. Anton Murko. Životopis. Sestavil dr. Jože Pajek. O pristnosti kraljedvorskega rokopisa. Po raznih spisih sestavil E. Volčič. Običaji slovanski. (Božič pri Srbih.) Spisuje Fr. Hubad. Življenje in delovanje sv. Cirila in Metoda. Po okrožnici papeža Leona XIII. 30. dné septembra l. 1880. V Karlovcí. Noveleta, spisal Emil Leon. Bibliografija slovenska. Od 1. jan. 1880 do 1. jan. 1881. Sestavil Ivan Tomšič. Slednjič je poročilo o delovanji Matice slovenske 1880 od Andreja Praprotnika, sklep računa in imenik matičnih udov.

2. Kopitarjeva spomenica. Uredil Josip Marn. Knjiga obsega: Jernej Kopitar, od J. Navratila str. 1—111. J. Kopitar in sedanja slovenska slovnica od P. Ladislava Hrovata str. 112—114. Slovnice slovenske od Julija pl. Kleinmayr-ja str. 115—124. Tri prošnje Kopitarjeve l. 1809. str. 125—128. J. Kopitar pa dr. J. Zupan od J. Marna str. 129—131. Na str. 132—172 se nahajajo Kopitarjevi spisi, dva v izvornem jeziku, eden pa z opombami od P. L. Hrovata poslovenjen. Kopitar, sprožitelj slovenske kmetijske pratike od dr. Janez Bleiweisa na str. 172. Kopitar pa Pypin in Kolár str. 173—175 in slednjic na str. 176—188; Slavnost Kopitarjeva v nedeljo dne 22. avg. 1880 v Repnjah, oboje od J. Marna. Celo spomenico pa sklepa facsimilovano pismo Kopitarjevo od 10. okt. 1843.

3. Okó in vid. Spisal J. Znidaršič, str. 106.

4. Vpliv vpijančljivih pijač na posamni človeški organizem in na človeško društvo v obč. Spisal dr. M. Samec, str. 42.

„Zgodovina slovenskega slovstva“, spisal in založil Julij plem. Kleinmayr, prof. v Kopru; natisnila tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovci 1881. se imenuje zavedajočim se Slovencem namenjena knjiga, koja se je ravnokar donatisnila. Obseg na 226 straneh je: I. O jeziku in delitvi po narečjih, II. Razdelitev slovstvene zgodovine, III. temelj slovanski vedi, IV. o azbuki, V. staroslovensčina, VI. Slovstvo slovensko, in sicer: A. Staroslovensko slovstvo: 1. Brizinski spominki, 2. glagoliško slovstvo, 3. cirilsko slovstvo, 4. slovenščina pred Trubarjem. B. Novoslovensko slovstvo od strani 45. do 226. — Knjiga se dobi, naslovom: Julij plem. Kleinmayr, c. k. profesor Capodistrija proti poštni nakaznici (Postanweisung) franko à 1 gld. 20 nkr. Ako kdo več iztisov naroči (vsaj deset), se zniža cena, posebno gg. učiteljem, dijakom srednjih šol in učiteljic à jeden gold. — Naroči se lahko tudi (z zneskom vred) pri tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovci. Na naročbo ovega dela, ki je zahtevalo mnogo truda in veliko stroškov, uljudno vabi: spisovatelj.

Šolski ukazi.

Iz seje c. k. dež. šl. sveta dne 24. marcija t. l. Predštev aktivnih plač ljudskim učiteljem za l. 1882 predlaga se deželnemu odboru.

Da se dáje podpore iz normalnega šolskega zaklada za šolske zgrade, da se občini za prezidanje šole denar posodi, o tem se stavljajo dotični navsveti deželnemu odboru.

Razrešujejo se navsveti tukajšnih srednjih šol za oproščenje šolnine. Pomnožnemu učitelju se odreka povišanje letne nagrade.

Dvoje ljudskih učiteljev se stalno umešča.

O poročilu deželnega nadzornika ljudskih šol pri nadzorovanji več ljudskih šol se dajo dotični ukazi.

Razrešijo se prošnje za nagrado in posejilno izplačevanje.

Iz deržavnega zbora.

Šolska debata v gosposki zbornici (še enkrat). Boj za osemletno šolsko dolžnost je začasno končan. Poslanska zbornica se bode o tem še en-